

Atslēdznieka profesijas standarts

1. Vispārīgie jautājumi

1. Profesijas nosaukums – atslēdznieks.
2. Profesijas kods – 7222 01.

2. Nodarbinātības apraksts

1. Profesionālās kvalifikācijas līmenis – otrais profesionālās kvalifikācijas līmenis.
2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu kopsavilkums:
 - atslēdznieks veic iekārtu un to mezglu tehnisko apkopi, mezglu montāžu, demontāžu un atjaunošanu, izmantojot atslēdznieka instrumentus, iekārtas, materiālus un tehnoloģiskos paņēmienus.Atslēdznieks strādā metālapstrādes un mašīnbūves un citu nozaru uzņēmumos, kuru darbības nodrošināšanai jāveic atslēdznieku darbi, vai kā pašnodarbināta persona, vai individuālais komersants.

3. Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamās profesionālās kompetences

1. Spēja lietot darba pienākumu izpildei nepieciešamo informāciju, izpildīt darbu, pamatojoties uz tehnisko dokumentāciju un sazinoties ar darba vadītāju.
2. Spēja izvēlēties darba uzdevuma veikšanai nepieciešamos materiālus, instrumentus, palīgierīces un palīgmateriālus.
3. Spēja sagatavot darbam darbgaldus, palīgierīces, instrumentus.
4. Spēja veikt aizzīmēšanas, ciršanas, griešanas, vīlēšanas, urbšanas, izrīvēšanas, pielāgošanas, kniedēšanas, liekšanas, presēšanas, slīpēšanas, šāberēšanas, taisnošanas, valcēšanas, lepēšanas, pulēšanas, vītņgriešanas, lodēšanas, un mērīšanas darbus.
5. Spēja veikt iekārtu un to mezglu apkopi saskaņā ar tehnisko dokumentāciju.

6. Spēja veikt mezglu montāžas un demontāžas darbus.

7. Spēja uzturēt atslēdznieka instrumentus, palīgierīces un iekārtas darba kārtībā un veikt to tehnisko apkopi saskaņā ar to ekspluatācijas noteikumiem.

8. Spēja pārbaudīt un lietot atslēdznieka instrumentus, palīgierīces un iekārtas atbilstoši darba aizsardzības prasībām.

9. Spēja ievērot darba aizsardzības noteikumus, tai skaitā lietot darba apģērbu un individuālos aizsardzības līdzekļus atbilstoši darba aizsardzības prasībām, lietot darbgalda aizsardzības aprīkojumu.

10. Spēja sniegt pirmo palīdzību.

11. Spēja ievērot vides aizsardzības prasības un veikt darba pienākumus, nekaitējot videi.

12. Spēja sazināties valsts valodā un vienā svešvalodā.

13. Spēja profesionāli pilnveidoties un sekot līdzi jaunākajām tehnoloģijām atslēdznieka darbā.

14. Spēja veikt darbu patstāvīgi un uzņemties atbildību par sava darba rezultātu.

15. Spēja ievērot profesionālās un vispārējās ētikas principus.

16. Spēja ievērot darba tiesisko attiecību prasības.

4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes

1. Lasīt darba rasējumu un tehnoloģisko dokumentāciju.

2. Saprast darba uzdevumu saistībā ar tehnoloģisko procesu kopumu.

3. Izvēlēties un lietot darba uzdevumam atbilstošas iekārtas, instrumentus, palīgierīces, mērinstrumentus un kontrolinstrumentus.

4. Izvēlēties darba uzdevumam atbilstošus palīgmateriālus.

5. Asināt atslēdznieka darbam nepieciešamos instrumentus.

6. Izvēlēties veicamo montāžas un demontāžas darbu secību.
7. Veikt tehnisko apkopi saskaņā ar tehnisko dokumentāciju.
8. Veikt aizzīmēšanas, ciršanas, griešanas, vīlēšanas, urbšanas, izrīvēšanas, pielāgošanas, kniedēšanas, liekšanas, presēšanas, slīpēšanas, šāberēšanas, taisnošanas, valcēšanas, lepēšanas, pulēšanas, vītņgriešanas, lodēšanas, un mērīšanas darbus.
9. Novērtēt izveidoto savienojumu atbilstību tehniskajām prasībām.
10. Uzturēt darba vietu kārtībā darba laikā un sakārtot to, beidzot darbu.
11. Izprast un ievērot vides aizsardzības prasības.
12. Ievērot un lietot darba drošības zīmes un signālus.
13. Ievērot elektrodrošības un ugunsdrošības noteikumus.
14. Lietot darbgaldu aizsardzības aprīkojumu.
15. Pārbaudīt instrumentu atbilstību darba aizsardzības prasībām.
16. Lietot individuālos aizsardzības līdzekļus.
17. Sniegt pirmo palīdzību.
18. Pārvaldīt valsts valodu.
19. Pārvaldīt vismaz vienu svešvalodu saziņas līmenī.
20. Lietot profesionālo terminoloģiju valsts valodā un vienā svešvalodā.
21. Apgūt profesionālās kvalifikācijas pilnveidei nepieciešamās zināšanas, sekot līdzi informācijai par jaunākajām tehnoloģijām metālapstrādē un atslēdznieka darbā.
22. Darba uzdevuma ietvaros organizēt savu darbu, sadarboties ar citiem darbiniekiem, strādāt komandā.
23. Ievērot darba tiesisko attiecību prasības.
24. Ievērot profesionālās un vispārējās ētikas principus.

25. Veikt darbu patstāvīgi un uzņemt atbildību par sava darba rezultātiem.

5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas līmenī

1. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas priekšstata līmenī:

- 1.1. mašīnu elementi;
- 1.2. kinemātiskās shēmas;
- 1.3. hidraulikas pamati;
- 1.4. pneimatikas pamati;
- 1.5. savienojumu pārbaudes metodes;
- 1.6. remonta metodes un paņēmieni;
- 1.7. atslēdznieka darbu normēšana;
- 1.8. kravu pacelšanas un pārvietošanas mehānismi un ierīces;
- 1.9. izmaiņas uzņēmumu izmantotajā tehnoloģiskajā dokumentācijā, jauno instrumentu un iekārtu ekspluatācija;
- 1.10. lietišķā komunikācija.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas izpratnes līmenī:

- 2.1. nemetāli un to īpašības;
- 2.2. elektrotehnikas pamati;
- 2.3. pielaišanas un sēžas;
- 2.4. kustīgie savienojumi;
- 2.5. metinātie savienojumi;
- 2.6. speciālās palīgierīces;
- 2.7. pneimatiskie un elektriskie griešanas instrumenti un darbgaldi;
- 2.8. ciršanas procesa mehanizācija;
- 2.9. presēšanas instrumenti un darbgaldi;
- 2.10. vīlēšanas darbu mehanizācija;
- 2.11. virsmu tīrīšanas līdzekļi;
- 2.12. mērīšanas metodes;
- 2.13. mērinstrumentu klasifikācija;
- 2.14. mērķēdes;
- 2.15. tehnoloģiskā dokumentācija;
- 2.16. darbgaldu un instrumentu ekspluatācijas noteikumi;
- 2.17. jaunākās tendences atslēdznieka darbu tehnoloģijā.
- 2.18. profesionālie termini valsts valodā un vienā svešvalodā.

3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī:

- 3.1. rasēšanas pamati un rasējumu lasīšana;

- 3.2. dzelzs un oglekļa sakausējumi un to markas;
- 3.3. krāsainie metāli, to sakausējumi un markas;
- 3.4. dzesēšanas un eļļošanas šķidrums;
- 3.5. iekārtu un to mezglu ekspluatācijā izmantojamās smērvielas;
- 3.6. mehānismu eļļošana;
- 3.7. salāgojumu veidi (spēle, uzspīlējums, pārejas sēžas);
- 3.8. presēšanas veidi atkarībā no paredzētās sēžas;
- 3.9. vītņu savienojumi;
- 3.10. kniedētie savienojumi, kniežu veidi;
- 3.11. ierievju savienojumi;
- 3.12. atslēdznieka pamatdarbi;
- 3.13. atslēdznieka darba instrumentu veidi un to lietojums;
- 3.14. griezējinstrumentu ģeometrija;
- 3.15. instrumentu asināšanas ierīces;
- 3.16. instrumentu iestatīšana;
- 3.17. atslēdznieka darbu veikšanai izmantojamie mērinstrumenti un kontrolinstrumenti, to lietošana, mērījumu precizitāte;
- 3.18. atslēdznieka darbā izmantojamie darbgaldi;
- 3.19. palīgierīces atslēdznieka darbā un to lietojums;
- 3.20. aizzīmēšanas paņēmieni un aizzīmēšanas secība;
- 3.21. aizzīmēšanas instrumenti;
- 3.22. urbji un to veidi;
- 3.23. urbšanas veidi, darbgaldi, rokas instrumenti;
- 3.24. vītņgriešanas instrumenti;
- 3.25. vītņgriešanas tehnika un darbu mehānizācija;
- 3.26. izrīvēšanas instrumenti un to lietošana;
- 3.27. valcēšanas darbu lietojums;
- 3.28. abrazīvie instrumenti un materiāli, to labošana;
- 3.29. slīpēšanas darbi;
- 3.30. pulēšanas un lepēšanas instrumenti un materiāli;
- 3.31. šāberēšana un lietojamie instrumenti;
- 3.32. vīles, to veidi;
- 3.33. ciršanas tehnika;
- 3.34. lodēšana un ložu materiālu veidi;
- 3.35. liekšanas un taisnošanas instrumenti, ierīces un darbgaldi;
- 3.36. lokšņu, cauruļu, stieņu, profilu liekšana un taisnošana;
- 3.37. instrumenti griešanai ar grieznēm, griešanai ar metālzāģi, cauruļu griešana, mehānizētā metāla griešana;
- 3.38. darba aizsardzība (darba vietas aizsardzības aprīkojums, darba drošības zīmes un signāli, individuālie aizsardzības līdzekļi un to izmantošana, darba aizsardzības prasības darbā ar instrumentiem un aprīkojumu);
- 3.39. elektrodrošības noteikumi;
- 3.40. ugunsdrošības noteikumi, rīcība ugunsgrēka gadījumā;
- 3.41. pirmā palīdzība;

3.42. droši skaidu novākšanas paņēmieni un darba vietas sakārtošana maiņas beigās;

3.43. vides aizsardzība;

3.44. profesionālās un vispārējās ētikas principi;

3.48. darba tiesisko attiecību prasības;

3.49. valsts valoda;

3.50. svešvaloda.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Darba aizsardzības noteikumu, vides aizsardzības un darba tiesisko attiecību prasību ievērošana.	1.1. lietot individuālos aizsardzības līdzekļus; 1.2. lietot darbgaldu aizsardzības aprīkojumu; 1.3. sniegt pirmo palīdzību; 1.4. pārbaudīt instrumentu atbilstību darba drošības prasībām; 1.5. ievērot darba drošības zīmes un signālus; 1.6. ievērot elektrodrošības un ugunsdrošības noteikumus; 1.7. ievērot vides aizsardzības prasības; 1.8. ievērot darba tiesisko attiecību prasības.
2. Iepazīšanās ar darba uzdevumu un tā tehnisko dokumentāciju.	2.1. analizēt darba uzdevumu; 2.2. iepazīties ar darba rasējumu; 2.3. izvēlēties darbam nepieciešamās iekārtas, instrumentus un palīgierīces; 2.4. izvēlēties darbam nepieciešamos palīgmateriālus.
3. Instrumentu un palīgierīču sagatavošana darbam.	3.1. sagatavot instrumentus darbam; 3.2. sagatavot palīgierīces darbam; 3.4. veikt instrumentu apkopi.
4. Atslēdznieka pamatdarbu veikšana, mezglu montāža un demontāža.	4.1. veikt atslēdznieka pamatdarbus; 4.2. veikt mezglu montāžas un demontāžas darbus.
5. Veiktā darba kvalitātes novērtēšana.	5.1. pārbaudīt izmēru, formas, virsmu savstarpējā novietojuma un virsmas raupjuma atbilstību prasībām; 5.2. pārbaudīt mezglu funkcionalitātes atbilstību prasībām.
6. Darba vietas un iekārtu uzturēšana kārtībā.	6.1. uzturēt darba vietu kārtībā darba procesā un sakārtot to maiņas beigās; 6.2. veikt atslēdznieka darba instrumentu, palīgierīču un iekārtu apkopi atbilstoši darba intensitātei.

7. Kvalifikācijas pilnveidošana.	7.1. pilnveidot profesionālās zināšanas un prasmes; 7.2. iepazīties ar jaunākajām tehnoloģijām, instrumentiem un palīgierīcēm atslēdznieka darbā.
----------------------------------	--

Atslēdznieka profesijas standarta izstrādes darba grupa:

Ervīns Hercmanis –	eksperts, SIA "Daiļrade RC", Metāla apstrādes iecirkņa vadītājs;
Rolands Lūsis –	eksperts, SIA "Brizmet", ražošanas sagatavošanas inženieris;
Gaļina Drivniece –	eksperte, SIA "Daiļrade RC", valdes locekle;
Anatolijs Lonskis –	eksperts, SIA "LMR Āzene", tehniskais direktors;
Alfons Apsāns –	eksperts, AS "Rīgas Vagonu rūpnīca", tehnologs;
Anna Medne –	moderatore, SIA "Biznesa augstskola Turība", lektore;
Oskars Onževs –	moderators, SIA "Biznesa augstskola Turība", docents.

Atslēdznieka profesijas standarta eksperti:

Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmumu asociācija.